

TALEPAPIR

Miljø- og
Fødevarerministeriet

”Det talte ord gælder”

Tale ved samråd om klorofyltal, vurdering af miljøtilstanden, kvælstofregulering og metodefejl i laboratorieanalyser den 29. november 2017

Miljø- og fødevarerministerens besvarelse af samrådsspørgsmål M, N, O og P stillet den 10. november 2017 og samrådsspørgsmål T stillet den 24. november 2017 af Maria Reumert Gjerding (EL).

Samrådsspørgsmål M

Det Nationale Overvågningsprogram for Vandmiljø og Natur (NOVANA) overvåger vandmiljøets og naturens tilstand. Vil ministeren redegøre for, hvorvidt klorofyltallene, der er opgjort i den endnu ikke-offentliggjorte NOVANA rapport 2016, vil betyde, at der er vandområder, der er faldet i tilstandsklasse, jf. Vandrammedirektivet, og i givet fald hvilke vandområder?

Miljø- og
Fødevarerministeriet

TALEPAPIR

Samrådsspørgsmål N

Fødevarer- og landbrugspakken baserer sig på, at den såkaldte ”baselineeffekt” allerede i 2016 vil levere en reduktion af kvælstofudledningen til vandmiljøet på 2.467 tons kvælstof. Vil ministeren redegøre for, hvordan de fortsat stigende klorofyltal, der er afrapporteret i de seneste NOVANA rapporter og den endnu ikke offentliggjorte NOVANA rapport 2016, stemmer overens med forudsætningerne i kvælstofregnskabet, der lå til grund for gødningslempelserne i Fødevarer- og landbrugspakken?

Samrådsspørgsmål O

Vil ministeren redegøre for Vandrammedirektivets krav til myndighedernes indgriben, når overvågningen på tredje år i træk viser stigende klorofylindhold i vandområderne?

Tale ved samråd om klorofyltal, vurdering af miljøtilstanden, kvælstofregulering og metodefejl i laboratorieanalyser den 29. november 2017

Samrådsspørgsmål P

Vil ministeren redegøre for, hvorvidt de lempede gødningsregler i Fødevarer- og landbrugspakken er i konflikt med Vandrammedirektivet, jf. EU-Domstolens såkaldte Weser dom, som har afgjort, at der er tale om forringelse af tilstanden, når mindst et af kvalitetselementerne som omhandlet i direktivets bilag V forringes med en klasse?

Samrådsspørgsmål T

Ifølge artikel i Altinget den 22. november 2017 har Aarhus Universitet over for Miljøstyrelsen påpeget tegn på ”systematiske afvigelser” i kvælstofmålingerne i de marine områder, hvilket har betydet, at kvælstofkoncentrationen har været undervurderet med 15-20 pct. siden 2010. Vil ministeren redegøre for, hvilke konsekvenser det vil have for det hidtil tegnede billede af miljøtilstanden i de marine områder i Danmark?

Tale ved samråd om klorofyltal, vurdering af miljøtilstanden, kvælstofregulering og metodefejl i laboratorieanalyser den 29. november 2017

Svar

Tak for spørgsmål M, N, O, P, og efterfølgende spørgsmål T, som jeg nu vil besvare.

Først vil jeg redegøre for den konkrete sag omkring udviklingen af klorofylindholdet i marine områder til og med 2016 og svare på, om stigningen i klorofylindholdet i 2016 vil betyde et fald i tilstandsklasse, som der spørges til i samrådsspørgsmål M.

[Samrådsspørgsmål M - betydning af klorofylindholdet i marine områder i 2016 for tilstandsvurdering af vandområderne efter Vandrammedirektivet.]

DCE ved Aarhus Universitet foretager hvert år en bearbejdning og rapportering af de NOVANA-målinger af blandt andet klorofyl, som Miljøstyrelsen foretager i de marine områder.

Tale ved samråd om klorofyltal, vurdering af miljøtilstanden, kvælstofregulering og metodefejl i laboratorieanalyser den 29. november 2017

Den endelige rapportering fra Aarhus Universitet foreligger endnu ikke for målinger udført i 2016.

Hele debatten omkring klorofylindholdet i marine områder er opstået på baggrund af data præsenteret i en artikel fra Altinget. Data i artiklen var ikke bearbejdet af Aarhus Universitet og opgjort for henholdsvis (1) fjorde og kystnæreområder og (2) åbne indre farvande.

Jeg har på baggrund af samrådet og debatten bedt Aarhus Universitet om den sammenstilling af klorofylldata, som forventes at indgå i den kommende NOVANA-rapport. Sammenstillingen er efter modtagelse oversendt til folketinget¹.

Sammenstillingen viser, at der siden 1990 har været en nedadgående tendens i udviklingen i klorofylkoncentrationen, dog med udsving mellem årene. Der er gennem de seneste år set en

---

¹ Som bilag til spørgsmål nr. 95 (MOF alm. del 2017-2018)

Tale ved samråd om klorofyltal, vurdering af miljøtilstanden, kvælstofregulering og metodefejl i laboratorieanalyser den 29. november 2017

stigning i klorofylindholdet i henholdsvis de åbne indre farvande og i fjorde og kystnære områder.

Flere forhold har betydning for koncentrationerne af klorofyl i de marine vandområder.

Det gælder tilførslen af kvælstof og fosfor fra danske landområder, men også fra andre lande og fra atmosfæren. Derudover spiller de meteorologiske forhold i form af vind, nedbør, temperatur og lys en stor rolle, som vil være medvirkende til variationer fra år til år.

I den sammenhæng kan jeg oplyse, at Aarhus Universitet netop har offentliggjort en opgørelse for udledningen af såkaldt nitrat-kvælstof til det marine vandmiljø. Denne er også oversendt til Folketinget.

Opgørelsen – som er baseret på en lang række måledata fra de dele af landet, hvor der er udført

Tale ved samråd om klorofyltal, vurdering af miljøtilstanden, kvælstofregulering og metodefejl i laboratorieanalyser den 29. november 2017

målinger – viser, at udledningen af nitrat-kvælstof i perioden 2015 til 2016 er faldet. Det gælder, både når man kigger på udledningen af den faktiske mængde nitrat-kvælstof, som er udledt til vores havmiljø i 2016, og når der korrigeres i forhold til den varierende nedbør og vandafstrømning i vandløbene hen over årene.

Der har dermed i kalenderåret 2016 været lavere udledning af nitrat-kvælstof fra land til vand, end det var tilfældet i 2015.

[Opsamling]

I forhold til debatten omkring tilstanden i de marine områder har vi altså på den ene side klorofyltal, som synes at trække i den ene retning. Og vi har på den anden side tal for udledningen af nitrat-kvælstof, som synes at trække i den anden retning.

Tale ved samråd om klorofyltal, vurdering af miljøtilstanden, kvælstofregulering og metodefejl i laboratorieanalyser den 29. november 2017

Klorofyl og kvælstof er ikke de eneste indikatorer for miljøtilstanden i de marine områder. Eksempelvis indgår også iltindholdet, og efter Vandrammedirektivet bruges også ålegræs og bundfauna som indikatorer for miljøtilstanden.

I min optik er alle parter er bedst tjent med at tage diskussioner omkring tilstanden af vandmiljøet på et oplyst grundlag. I stedet for at råbe "ulven kommer", hver gang et tal går i den ene eller den anden retning.

I første omgang, når den næste NOVANA rapport bliver offentliggjort i foråret 2018. Den viser udviklingen af tilstanden af vandmiljøet til og med 2016.

I regi af Vandrammedirektivet - som danner fundament for vores kvælstofregulering - skal drøftelserne finde sted, når tilstandsvurderingerne opdateres. Det sker næste gang i forbindelse med udarbejdelse af

Tale ved samråd om klorofyltal, vurdering af miljøtilstanden, kvælstofregulering og metodefejl i laboratorieanalyser den 29. november 2017

vandområdeplanerne for 3. vandplanperiode, som gælder i perioden 2021 - 2027.

Der forelægger ikke årligt nogen vurdering af, om de konstaterede ændringer i klorofyl vil medføre en ændring i vandområdenes tilstandsklasser efter Vandrammedirektivet.

For at sikre et fagligt robust datagrundlag for tilstandsvurdering af miljøtilstanden, anvendes der i Danmark så vidt muligt data for en årrække.

Det er nødvendigt at kigge på udviklingen over tid, da vores regulering ikke hverken kan, skal eller bør ændres fra år til år.

Miljø- og Fødevarerministeriet vurderer ikke, at denne fremgangsmåde er i strid med Vandrammedirektivet.

Det er i denne sammenhæng vigtigt at holde sig for øje, at overvågningsdata omkring udviklingen

Tale ved samråd om klorofyltal, vurdering af miljøtilstanden, kvælstofregulering og metodefejl i laboratorieanalyser den 29. november 2017

af klorofylkoncentration i de marine områder ikke vil blive glemt, blot fordi der ikke her og nu igangsættes handlinger.

Ved udarbejdelsen af tilstandsvurderingerne i forbindelse med 3. planperiode vil udviklingen af klorofylkoncentration i den igangværende periode indgå i tilstandsvurderingerne. Det samme er naturligvis tilfældet for de andre parametre, som anvendes til at fastsætte tilstanden i vandmiljøet.

Det kan derfor ikke på nuværende tidspunkt konkluderes, om stigningen i klorofylkoncentrationen vil medføre et fald i tilstandsklasse, når der næste gang udarbejdes tilstandsvurderinger. Hvilket svarer på samrådsspørgsmål M.

Tale ved samråd om klorofyltal, vurdering af miljøtilstanden, kvælstofregulering og metodefejl i laboratorieanalyser den 29. november 2017

Nu vil jeg gå til besvarelsen af samrådsspørgsmål N, om kvælstofregnskabet og baselineeffekten relationen til klorofyltal i NOVANA rapporten.

[Samrådsspørgsmål N - sammenhængen mellem kvælstofregnskabet, baselineeffekten og klorofyltal i NOVANA rapporten]

Lad mig for det første understrege, at klorofylkoncentrationer ikke indgår direkte i Miljø- og Fødevarerministeriets forventninger til udviklingen i kvælstofudledningen – det såkaldte ”kvælstofregnskab”, som spørger refererer til.

Dette skyldes blandt andet, at ændringer i klorofylkoncentrationer påvirkes af mange andre parametre end blot kvælstof, som jeg har redegjort for tidligere. Klorofylkoncentrationer bruges derfor i denne sammenhæng ikke til

Tale ved samråd om klorofyltal, vurdering af miljøtilstanden, kvælstofregulering og metodefejl i laboratorieanalyser den 29. november 2017

entydigt at sige, om forventninger til udviklingen i den danske kvælstofudledning holder stik.

"Baseline" - som beskriver den forventede effekt af allerede besluttede initiativer og strukturudviklingen i samfundet i øvrigt i perioden frem til 2021 inden opgørelse af et indsatsbehov – indgår som et centralt element i kvælstofregnskabet.

Med indarbejdelse af baselinefremskrivninger i regnskabet søges det sikret, at indsatsbehovet hverken over- eller undervurderes. På den ene side skal vi ikke iværksætte større indsatser, end hvad der modsvares af et fagligt underbygget behov. På den anden side skal der sikres tilstrækkelige indsatser for de kystvandområder, hvor behovet er der.

På denne baggrund er baseline et væsentligt redskab, selvom forventninger til fremtiden

Tale ved samråd om klorofyltal, vurdering af miljøtilstanden, kvælstofregulering og metodefejl i laboratorieanalyser den 29. november 2017

naturligvis altid vil være forbundet med usikkerhed.

I opgørelsen af baselineeffekten for 2021 indgår forventninger til ændringer i kvælstofudvaskningen frem til 2021 som følge af ændring af bl.a. omfanget af landbrugsareal, bioforgasning og det økologiske areal.

Miljø- og fødevareministeriet har ikke grundlag for at antage, at større politiske eller markedsmæssige initiativer grundlæggende har ændret forudsætningerne for den baseline 2021, som Aarhus Universitet har beregnet.

Der vil forud for næste vandområdeplan blive udarbejdet en ny baselineberegning.

Som svar på samrådsspørgsmål N har jeg redegjort for, at klorofylkoncentrationen ikke indgår direkte i Miljø- og Fødevareministeriets forventninger til udviklingen i

Tale ved samråd om klorofyltal, vurdering af miljøtilstanden, kvælstofregulering og metodefejl i laboratorieanalyser den 29. november 2017

kvælstofudledningen i kvælstofregnskabet, herunder i baselinefremskrivningen.

Nu vil jeg gå til besvarelsen af samrådsspørgsmål O, om myndighederne efter Vandrammedirektivet har pligt til at gribe ind, hvis klorofyltallet for et vandområde har været stigende tre år i træk.

[Samrådsspørgsmål O - Om myndighederne efter Vandrammedirektivet har pligt til at gribe ind, hvis klorofyltallet for et vandområde har været stigende tre år i træk]

Som jeg har oplyst under svaret på samrådsspørgsmål N, så foreligger der endnu ikke en samlet NOVANA afrapportering fra Aarhus Universitet.

Det er derfor for tidligt at konkludere på årsagerne til udviklingen i vandmiljøets tilstand i

Tale ved samråd om klorofyltal, vurdering af miljøtilstanden, kvælstofregulering og metodefejl i laboratorieanalyser den 29. november 2017

2016, og om dette giver anledning til særlige initiativer.

Der er dog heller ikke årligt nogen vurdering af, om de konstaterede ændringer i klorofyl vil medføre en ændring i vandområdernes tilstandsklasser efter Vandrammedirektivet.

For at sikre et fagligt robust datagrundlag for tilstandsvurdering af miljøtilstanden anvendes der i Danmark så vidt muligt data for en årrække.

Det er nødvendigt med et robust grundlag, som kigger på udviklingen over tid, da vores regulering ikke hverken kan, skal eller bør ændres fra år til år. Den næste tilstandsvurdering vil blive lavet forud for 3. generation vandplaner.

Miljø- og Fødevarerministeriet vurderer ikke, at denne fremgangsmåde er i strid med Vandrammedirektivet.

Tale ved samråd om klorofyltal, vurdering af miljøtilstanden, kvælstofregulering og metodefejl i laboratorieanalyser den 29. november 2017

Nu vil jeg besvare samrådsspørgsmål P, om den nye kvælstofregulering som følge af Fødevarer- og landbrugspakken er i konflikt med Vandrammedirektivet jf. EU-Domstolens såkaldte Weser dom.

[Sammenhængen mellem ændringen af gødskningsnormerne og vandrammedirektivet jf. EU-Domstolens såkaldte Weser dom]

De ændrede gødskningsbestemmelser, som omtales i samrådsspørgsmålet blev vedtaget af Folketinget den 26. februar 2016 ved en ændring af lov om jordbrugets anvendelse af gødning og plantedække (L186) – i daglig tale gødskningsloven.

Jeg kan oplyse, at Miljø- og Fødevarerudvalget i marts 2016 har fået oversendt redegørelsen ”Juridisk vurdering af en ændring af

Tale ved samråd om klorofyltal, vurdering af miljøtilstanden, kvælstofregulering og metodefejl i laboratorieanalyser den 29. november 2017

gødskningsnormerne” fra Miljø- og Fødevareministeriet.

Redegørelsen behandler de samme spørgsmål, som er stillet i denne sammenhæng.

Der er i ministeriets juridiske redegørelse blandt andet redegjort for om, hvorvidt lempelsen af gødskningsbestemmelserne er i overensstemmelse med blandt andet Vandrammedirektivet og den i samrådsspørgsmålet nævnte EU-domstolsafgørelse.

Det fremgår videre af redegørelsen, at det

”På det foreliggende vidensniveau er det derfor ikke muligt entydigt at afgøre, om den anslåede mertilførsel vil føre til et fald i tilstandsklasse, eller om der vil være tale om en målbar påvirkning af kvalitetselementerne i vandområdet i den laveste tilstandsklasse. Givet

Tale ved samråd om klorofyltal, vurdering af miljøtilstanden, kvælstofregulering og metodefejl i laboratorieanalyser den 29. november 2017

de relativt beskedne procentuelle forøgelse vurderes det dog overvejende usandsynligt, at mertilførslerne vil give anledning til direkte målbare forringelser af vandområdernes tilstand bedømt ud fra de relevante kvalitetselementer”.

Det fremgår videre af redegørelsen, at det ud fra en samlet afvejning er *”Miljø- og Fødevareministeriets vurdering, at denne merudledning ligger indenfor rammerne af Vandrammedirektivet.”*

Som allerede oplyst, er det ikke vurderet, om stigningen af klorofylkoncentrationen i de marine områder vil medføre et fald i tilstandsklasse.

Indtil der er udarbejdet nye tilstandsvurderinger, har jeg ikke yderligere at tilføje til ministeriets juridiske redegørelse fra marts 2016.

Tale ved samråd om klorofyltal, vurdering af miljøtilstanden, kvælstofregulering og metodefejl i laboratorieanalyser den 29. november 2017

Afslutningsvist vil jeg nu besvare det femte samrådsspørgsmål T og redegøre for status af serviceeftersynet af laboratorieanalyser, som jeg satte i gang, straks efter at der blev konstateret fejl i laboratorieanalyser hos det eksterne laboratorium ALS.

[Samrådsspørgsmål T - mulige konsekvenser forbundet med metodefejl i laboratorieanalyser]

Jeg vil først og fremmest understrege, at jeg er rystet over, at der muligvis kan være begået metodefejl hos eksternt akkrediterede laboratorier helt tilbage til 2010. Det er helt afgørende, at vi kan stole på de data, som der analyseres og bearbejdes af eksterne leverandører.

Det er vigtigt for mig, at vores miljøregulering bygger på det bedst tilgængelige faglige grundlag.

Tale ved samråd om klorofyltal, vurdering af miljøtilstanden, kvælstofregulering og metodefejl i laboratorieanalyser den 29. november 2017

Det bidrager metodefejl hos eksterne leverandører ikke til.

Miljøstyrelsen tog i slutningen af maj 2017 kontakt til Miljø- og fødevareministeriets departement, efter at de havde konstateret, at det eksterne laboratorium ALS havde anvendt forkert metode til analyse af total kvælstof og total fosfor på vandprøver taget i 2016 og 2017.

Jeg har på baggrund af fejlen begået af det eksterne laboratorium igangsat et grundigt serviceeftersyn af området.

Serviceeftersynet skal afdække, om der har været metodefejl i tidligere prøver i både ferskvand og marine vandområder, og hvad omfanget heraf er.

Det betyder, at vi systematisk skal gennemgå de analysemetoder, som der er anvendt tilbage til 2010. Hvis der er anvendt forkerte metoder, skal afvigelserne forbundet hermed kortlægges.

Tale ved samråd om klorofyltal, vurdering af miljøtilstanden, kvælstofregulering og metodefejl i laboratorieanalyser den 29. november 2017

Så snart det er afdækket, skal det eventuelt undersøges, om fejlen har haft betydning for NOVANA rapporteringerne omkring miljøtilstanden. Og i sidste ende om eventuelle metodefejl har betydning for vores kvælstofregulering.

Så længe vi ikke kender resultatet af serviceeftersynet, synes jeg ikke, at det giver mening at gisne om mulige konsekvenser af nogle afvigelse, som vi endnu ikke kender det fulde omfang af. Den diskussion - og eventuel kortlægning af, hvilke konsekvenser det får i forhold til vores kvælstofregulering - skal tages når serviceeftersynet er gennemført.

Jeg forventer, at resultaterne af serviceeftersynet vil være klar ved udgangen af 2017 eller først i 2018. Jeg vil naturligvis informere Folketinget, når resultaterne foreligger.

Tale ved samråd om klorofyltal, vurdering af miljøtilstanden, kvælstofregulering og metodefejl i laboratorieanalyser den 29. november 2017

[Afrunding]

Jeg har nu redegjort for de forskellige samrådsspørgsmål.